

HVORNÅR BØR MAN GRIBE IND?

Hvis man som voksen er i tvivl om, hvordan man skal tackle et barns seksuelle adfærd, eller hvor bekymret man skal være, kan man få hjælp af JanusCentrets "bekymringsbarometer" på www.januscentret.dk. Her er et uddrag:

Eksempler på adfærd hos barnet, der kræver skærpet opmærksomhed og indgriben

Eksempler på adfærd hos barnet, der kræver øjeblikkelig indgriben

KILDE: JANUSCENTRET
GRAFIK: RINA KJELDGAARD

2-5 år

Barnet er påfaldende fremmelig eller har voksenagtig viden om sex.

Leger seksuelle lege, som fører til beklagelser fra andre børn.

Leger vedvarende med afføring.

6-10 år

Barnet udviser overdreven interesse for pornografi.

Piller ved og gnider sine kønsdele offentligt.

Bestikker, truer eller tvinger andre børn for at få dem til at deltage i de seksuelle aktiviteter.

Er tydeligt seksuelt indladende over for voksne eller andre børn.

11-14 år

Barnet leger seksuelle lege, som er forbundet med angst, skam og skyld.

Har et overdrevent forbrug af porno.

Taler meget åbent om sex.

Viser eller offentliggør foto eller film med sexindhold på mobilen eller nettet.

Prøver at tvinge andre til at tage på dets kønsdele.

Tvinger ting ind i vagina og anus på sig selv og andre.

Tvinger andre børn til at lege doktor eller at tage tøjet af.

Leger kønsrollelege på en vred og aggressiv måde.

Udviser seksuel adfærd, der virker tvangsmæssig eller aggressiv.

Virker ligeglad, selvom barnets handlinger skader eller gør ondt på et andet barn, eller det andet barn tydeligt er ulykkeligt.

Bliver aggressiv eller begynder at græde, hvis nogen ser på, at det skifter tøj eller går på toilettet.

Er seksuelt indladende eller opfordrende over for voksne.

Beføler andre unge og voksne og virker blufærdighedskrænkende.

Finder nemme ofre – f.eks. yngre og andre børn, der er svagere, og lokker eller truer til seksuelle aktiviteter.

Når der er stor aldersforskel (f.eks. en 14-årig dreng, som udviser seksuel adfærd over for et 6-årigt barn).

Seksuel kontakt med dyr.

Børn, der krænker andre børn seksuelt, kan spottes før overgrebet

Sexovergreb: Tre af fire børn, der begår seksuelle overgreb, har ofte bekymrende adfærd længe inden overgrebet, viser en gennemgang af flere hundrede overgrebssager. Overgreb kan forebygges, fastslår en chefpsykolog.

TEA KROGH SØRENSEN
tea.krogh@jp.dk

Omkring hvert tredje seksuelle overgreb mod børn begås af andre børn under 18 år, men mange af overgrebene kan undgås, hvis voksne omkring reagerer på de signaler, som de krænkende børn udsender forinden.

Det viser data fra et landsdækkende projekt på behandlingsenhederne JanusCentret, Projekt JUNO og Projekt SEBA, der er blevet til som led i regeringens overgrebspakke, og som dokumenterer, at tre af fire børn, der har begået overgreb mod andre børn, har udvist seksuelt bekymrende adfærd længe før, de begår selve overgrebet.

De tre behandlingscentre i hhv. København, Aarhus og Aalborg har gennemgået samtlige sagsakter fra de næste to år er blevet henvist til behandlingscentre, fordi de har udvist seksuelt bekymrende eller krænkende adfærd.

Samtidig har man gennemtrawlet JanusCentrets egen database over 400

krænkende børn, der har været i behandling på centret siden 2003. Og det viser sig begge steder, at der for 65-75 pct. af de krænkende børn ligger beskrivelser eller underretninger i sagsmapperne fra f.eks. børnehave, skole eller forældre, der forinden overgrebene har berettet om bekymrende, afvigende og ikke alderssvarende optræden hos barnet.

Det kan f.eks. handle om, at barnet er ekstremt optaget af sex, har usædvanlig stor viden om sex, onanerer offentligt, er seksuelt indladende over for børn eller voksne, presser andre børn til at klæde sig af eller lege doktorlege.

Lang optakt

»Man kan faktisk næsten altid på forhånd se, hvad der er ved at ske – hvis man ved, hvad man skal kigge efter. Et barn begår ikke seksuelle overgreb ud af den blå luft – der er en lang optakt til det. Og det er i den optakt, vi skal opfange barnets signaler og sætte ind, inden det udvikler sig til et egentligt overgreb over for andre børn,« siger JanusCentrets direktør og chefpsykolog, Mimi Strange.

De henviste børn på landets behandlingscentre er mellem 5 og 17 år, og næsten 9 af 10 er drenge. Hver tredje er henvist, fordi de har opført sig på en seksuelt bekymrende måde – uden at have begået egentlige overgreb – mens to tredjedele af de henviste børn altså har begået seksuelle overgreb mod andre børn.

»Vi vil rigtig gerne have børnene henvist, inden de forulemper og krænker andre børn. Det første overgreb er det vigtigste at forebygge, men desværre kan vi jo se i vores data, at der typisk først bliver reageret, når overgrebet er en realitet,« siger hun.

Ifølge Mimi Strange skal barnets alder altid tages i betragtning, når man skal vurdere, om barnet har en seksuelt bekymrende adfærd.

»Hvis en niårig ser porno og taler meget om sex, er der al mulig grund til at være bekymret og reagere. Men hvis det er en 15-årig i blussende pubertet, er man måske knap så bekymret. På samme måde bør alarmklokkerne ringe, hvis en femårig har viden om oralsex, mens de fleste teenagere ved, hvad det handler om,« siger hun.

Børnene, der kommer i behandling på et af de tre behandlingscentre i landet, henvises via kommunernes socialforvaltninger. På centrene laver børnepsykologerne en psykologisk undersøgelse og taler med barnet og forældrene for at finde ud af, hvad baggrunden for den krænkende eller bekymrende adfærd er.

Er selv misbrugt

»I nogle tilfælde finder vi ud af, at barnet selv er blevet seksuelt misbrugt, at barnet er blevet slået eller er omsorgssvigtet. Det kan også handle om, at barnet har været vidne til overgreb eller vold, har set pornofilm, eller at barnet har udviklingsforstyrrelser, ADHD, autisme eller meget lavt selvværd. Der er mange varianter, og vi skal adressere det med en tilpas behandlingsindsats og rådgivning til de voksne.«

Der findes ingen præcise opgørelser over, hvor mange børn og unge der er udsat for seksuelle krænkelser og overgreb fra andre børn. En spørgeskemaundersøgelse fra 2009 blandt knap 4.000 15-16-årige elever i 9. klasse vi-

ste, at 5 pct. af drengene og 22 pct. af pigerne på et tidspunkt har haft uønskede seksuelle erfaringer med andre børn og unge eller uønsket seksuel kontakt med voksne. Og ifølge tal fra Center for Seksuelle Overgreb på Rigshospitalet begås ca. hvert tredje seksuelle overgreb mod børn af andre børn.

Ifølge JanusCentrets optællinger er kun ca. 15 pct. af centrets overgrebssager blevet afsløret af fagpersoner som pædagoger, lærere og socialrådgivere, der har taget

FAKTA

Overgreb

Siden 2013 har 90 børn, der har krænket andre børn, været i behandling på et af landets tre behandlingscentre i hhv. København, Aarhus og Aalborg.

Børnene har udsat andre børn for beføling, penetration eller forsøg på penetration (anal, oral eller vaginal), blottelser eller andre blufærdighedskrænkelser.

børnene på fersk gerning eller har reageret på en mistanke og har fået ofret til at fortælle om overgrebene. I 60 pct. af tilfældene er overgrebet blevet kendt, fordi det krænkede barn selv har fortalt om det.

Hos Børns Vilkår understreger seniorkonsulent Bente Boserup, at voksne bør blive bedre til at reagere på børns afvigende seksualadfærd og krænkelser.

»Der er ingen tvivl om, at der er børn, der bliver ladt i stikken – både dem, der bliver krænket, og dem, som krænker. Begge grupper skal have hjælp, men det kræver, at vi voksne reagerer og tør tale med børn om tisse-mænd, seksualitet, grænser etc.,« siger hun.

Ifølge Bente Boserup viser de aktuelle sager om gymnasieelevers sex- og overgrebsvideoer på de sociale medier, at der er brug for at få snakket med børn på et meget tidlige tidspunkt om, at det er o.k. at sige nej, hvordan man kan sige fra, at det er vigtigt at respektere andres grænser og lytte til et nej.

»Jo tidligere vi taler med børn om det, jo bedre.«